

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันการกำเริบของโรค ในผู้ป่วยไตอักเสบเรื้อรัง

เรือเอกหญิงพรจิตต์ อุไรรัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2554

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันการกำเริบของโรคในผู้ป่วยไตอักเสบเรื้อรัง

FACTORS INFLUENCING RELAPSE PREVENTION BEHAVIORS IN LUPUS NEPHRITIS PATIENTS

เรือเอกหญิงพรจิตต์ อุไรรัตน์ 5136777 NSAN/M

พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: วิมลรัตน์ ภู่วราวุฒิปานิช, Ph.D. (NEUROSCIENCES), อรวรรณ ศรียุคศุทธ,
D.S.N., ธัญญารัตน์ ชีรพรเลิศรัฐ, M.D. (Dr. Med)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันการกำเริบของโรคในผู้ป่วยไตอักเสบเรื้อรัง ที่เข้ารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลศิริราช จำนวน 100 ราย โดยใช้แนวคิดแบบจำลองความเชื่อด้านสุขภาพร่วมกับแนวคิดการสนับสนุนทางสังคมเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับโรคไตอักเสบเรื้อรัง แบบสอบถามการรับรู้อุปสรรคต่อการปฏิบัติพฤติกรรม แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม และแบบสอบถามพฤติกรรมป้องกันการกำเริบของโรคในผู้ป่วยไตอักเสบเรื้อรัง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่ร้อยละ 85 มีพฤติกรรมป้องกันการกำเริบของโรคอยู่ในระดับสูง ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรค การรับรู้อุปสรรคต่อการปฏิบัติพฤติกรรม การสนับสนุนทางสังคม และการรับรู้อาการของโรค สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมป้องกันการกำเริบของโรคในผู้ป่วยไตอักเสบเรื้อรัง ได้ร้อยละ 19.8 ($R^2 = .198, p < .05$) โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันการกำเริบของโรคมากที่สุด คือ การสนับสนุนทางสังคม ($\beta = .241, p < .05$) รองลงมาคือ ความรู้เกี่ยวกับโรค ($\beta = .213, p < .05$)

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าความรู้เกี่ยวกับโรค และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันการกำเริบของโรคในผู้ป่วยไตอักเสบเรื้อรัง จึงควรพัฒนาแนวทางการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้ป่วยสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย และควรส่งเสริมให้ผู้ป่วยได้รับการสนับสนุนทางสังคมอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ของกรอบแนวคิดแบบจำลองความเชื่อด้านสุขภาพ เช่น การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติกิจกรรม การรับรู้ความรุนแรงของโรค รวมทั้งปัจจัยด้านแรงจูงใจอื่นๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันการกำเริบของโรค เพื่อช่วยให้ผู้ป่วยโรคไตอักเสบเรื้อรังมีพฤติกรรมป้องกันการกำเริบของโรคที่ถูกต้อง และเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: พฤติกรรมป้องกัน / การกำเริบ / ไตอักเสบเรื้อรัง

FACTORS INFLUENCING RELAPSE PREVENTION BEHAVIORS IN LUPUS NEPHRITIS PATIENTS

LIEUTENANT PORNJIT URAIRAT 5136777 NSAN/M

M.N.S. (ADULT NURSING)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: WIMOLRAT PUWARAWUTTIPANIT, Ph.D.
(NEUROSCIENCES), AURAWAMON SRIYUKTASUTH, D.S.N.,
TANYARAT TEERAPORNLERTRATT, M.D. (Dr. Med)**ABSTRACT**

The present study aimed at investigating factors influencing behaviors to prevent relapses in 100 patients with lupus nephritis who were treated at the Outpatient Department of Siriraj Hospital. The health belief model and the social support concept were employed as the framework of the study. The instruments used in data collection included the demographic characteristics questionnaire, knowledge about lupus nephritis questionnaire, perceived barriers to action questionnaire, social support questionnaire, and behaviors to prevent relapses in patients with lupus nephritis questionnaire. Data were analyzed by means of descriptive statistics and stepwise multiple regression analysis.

The study findings revealed that 85% of the patients had a high level of behaviors to prevent relapses of lupus nephritis. In addition, the multiple regression analysis indicated that knowledge about lupus nephritis, perceived barriers to action, social support, and perceived symptoms of lupus nephritis could co-predict behaviors to prevent relapses in patients with lupus nephritis by 19.8% ($R^2 = .198$, $p < .05$). The factor with the highest level of influence on behaviors to prevent relapses of lupus nephritis was social support ($\beta = .241$, $p < .05$), followed by knowledge about lupus nephritis ($\beta = .213$, $p < .05$).

The findings of the present study helped confirm that knowledge about the disease and social support have an influence on behaviors to prevent relapses in patients with lupus nephritis. Therefore, guidelines to disseminate knowledge about the disease should be developed to enable patients with lupus nephritis to gain easy access to needed information. Furthermore, provision of social support should be promoted. Finally, other factors included in the health belief model such as perceived benefits of action, perceived severity of the disease, and other motivational factors which may influence behaviors to prevent relapses in patients with lupus nephritis should further be investigated so as to enable patients with lupus nephritis to develop correct and more appropriate behaviors to prevent relapses.

KEY WORDS: PREVENTION BEHAVIOR / RELAPSE / LUPUS NEPHRITIS

166 pages